

19. Економічна енциклопедія : [у 3 т.]. – К. : Видавничий центр "Академія", 2002 / голова редакційної ради : Б. Д. Гаврилишин [та ін.]. – Т. 2 / [відп. ред. С. В. Мочерний]. – 2002.– 952 с.
20. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем. – К. : Нauково-виробниче підприємство Видавництво „Наукова думка” НАН України, 2013. – 488 с.
21. Словник іншомовних слів. – К., 1997. – 776 с.
22. Передумови і практики реалізації реформ на регіональному і місцевому рівнях / Аналітична доп. Нац. ін-т стратег. дослідж. – К., 2014. – 68 с.
23. Концепції створення кластерів в Україні [Електронний ресурс]: проект/Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=121164.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2015 р.

*

УДК 330.631:377.77:339.138

**I.M. БЕЖЕНАР, кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
L.M. МАЛІК, кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник**
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Географічна ідентифікація продукції як чинник її конкурентоспроможності

Постановка проблеми. Виробництво сільськогосподарської продукції та продовольства в умовах ринку (початок ХХІ ст.) орієнтоване на запити споживача, який стає дедалі вибагливішим при виборі продукту. До цього спонукає наявність значної кількості конкурентної пропозиції продовольчих товарів на ринку при поступовому зростанні доходів населення у світі. Необхідність приваблення споживачів зумовила запровадження виробниками систем управління позиціюванням та просуванням продукції на ринках.

Особливо важливим це питання є для сільськогосподарських і продовольчих товарів регіонального походження. Підвищена увага та постійно зростаючий попит на них із боку споживачів зумовлені, передусім, їхніми оригінальними (часто унікальними) характеристиками.

Зазначений аспект маркетингових стратегій є актуальним з огляду на Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

© I.M. Беженар, L.M. Малік, 2015

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів із географічними зазначеннями займаються такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: Г. Андрощук [1], М. Архипова [2], А. Афян [3], Ю. Бошицький [4], Л. Глухівський [8], С. Горленко [9], Р. Еннан [10], М. Паладій [13] та ін. Проте недостатньо висвітленими залишаються проблеми позиціювання продукції із географічним зазначенням (ГЗ) в умовах євроінтеграції.

Мета статті – вивчити і проаналізувати питання охорони географічних зазначенень на рівні України та Європейського Союзу й виявити перспективи, першочергові завдання імплементації міжнародних стандартів в українському законодавстві.

Виклад основних результатів дослідження. Дефініція «географічні зазначення походження товару» є засобом відображення зв'язку між товаром (його якістю, репутацією у споживачів) і місцем виробництва, ефективним інструментом привернення підвищеної уваги споживачів до своїх продовольчих товарів [3]. На відміну від товарних знаків, які ідентифікують підприємства, гео-

графічне зазначення відображає район походження товару, залежність його характеристик від специфічних місцевих факторів (кліматичні й ґрутові особливості).

Географічні зазначення належать до об'єктів інтелектуальної власності та підлягають правовій охороні й правовому захисту з метою ідентифікації певного (географічного) місця виробництва конкретної продукції та унеможливлення підробки товарів оригінальної якості [1].

Зазначений маркетинговий інструмент інтенсивно розвивається з початку XIX ст. після прийняття низки міжнародних угод: Паризької конвенції про охорону промислової власності (1883 р.); Мадридської угоди про припинення неправдивих або таких, що вводять в оману зазначені походження товарів (1891 р.); Лісабонської угоди про найменування місць походження та їх міжнародну реєстрацію (1958 р.); Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS – 1994 р.); багатосторонніх угод про зони вільної торгівлі тощо [2, 20].

Міжнародне законодавство у сфері охорони інтелектуальної власності, її патентування, використання й правового захисту активно розвивається з 90-х років минулого століття як наслідок активізації інтеграційних процесів і зовнішньоекономічної діяльності, зростання кількості підробок та обману споживачів.

Зокрема, згідно з Договором про функціонування Європейського Союзу (від 30.03.2010) політика якості є одним з інструментів реалізації цілей Спільноти аграрної політики (ст. 39.1). Для їх досягнення запроваджуються спільні заходи, що сприяють підвищенню безпечності та поліпшенню якості агропродовольчої продукції, розширенню ареалу й збільшенню обсягів її споживання.

Нормативно-правова база ЄС щодо продуктів із географічними позначеннями включає щонайменше 10 документів, які поряд із європейським стандартом EN45011 регулюють загальносоюзний рівень охорони маркування в частині визначення, опису та презентації ароматизованих вин і спиртних напоїв, географічних зазначень та на-

йменувань походження сільськогосподарської продукції й продуктів харчування та харчових продуктів як традиційних визнаних специфічних видів продукції тощо.

Наразі виокремлено й ідентифіковано основні види якісних характеристик сільськогосподарської та харчової продукції, серед яких специфічне місце належить захищеним географічним зазначенням (*системи сертифікації*): PDO (Protected Designation of Origin); PGI (Protected Geographical indication); TSG (Traditional Specialities Guaranteed, a traditional product); Optional Quality Terms («mountain product», «product of island farming»); Organic farming (a method a production which is protective for environment and animal welfare); Label Rouge (a high quality product) [20].

Найпоширеніші PDO/PGI/TSG, які є індикатором і засобом ідентифікації продукції на ринку; символізують якість та різноманітність сільськогосподарської й харчової продукції; гарантують справедливу винагороду для виробників; забезпечують високий рівень захисту (в ЄС; на міжнародному рівні; закріплюють повагу до прав на інтелектуальну власність); підсилюють інструменти захисту культурної та гастрономічної спадщини [18].

Оскільки кількість продуктів із географічними зазначеннями зростає (у 2014 році їх нарахувалося вже 4069 (GI)), то й обсяги реалізації та прибуток у межах ЄС-27 і експорт GI-продукції за межі ЄС-27 постійно збільшується [12]. Зростає число країн, які визнають GI-продукцію: 1995 рік – 30, 2010-й – понад 160, включаючи Бразилію, Індію, Китай, Росію й ін.

Узагальнення практики країн-членів Євросоюзу доводить, що зареєстровані географічні зазначення PDO та/або PGI є ефективним інструментом підвищення конкурентоспроможності продукції на продовольчих ринках [11]. Але до визнання їх в ЄС географічні зазначення походження мають бути визнані в країні походження. Для цього необхідно довести їх традиційний характер, репутацію, простежуваність (незмінність) технологій за певний період часу та зв'язок із місцевістю, де вони виробляються. Охорона зазначень сільськогосподарських продук-

тів і продовольчих товарів у країнах-членах ЄС здійснюється на загальносоюзному рівні. Національний та загальносоюзний рівень охорони мають відмінності не лише у предметі охорони, а й у її обсягах. Контроль за специфікацією є обов'язковою умовою заяви на реєстрацію зазначення сільськогосподарського продукту або продовольчого товару і розглядається в ЄС як елемент спільної політики якості у сфері сільського господарства та захисту прав споживачів.

Угода про асоціацію Україна-ЄС (додаток ХХII-С) включає 826 ГЗ сільськогосподарської та харчової продукції, з них 388 стосуються групи м'ясо-молочних, із 21 країни [14]. Відповідно до (п.2 ст. 201) цієї Угоди географічним зазначенням однієї сторони надається охорона іншою стороною, при цьому Україна на своїй території керуватиметься Законом України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» (п. 1-3 ст 202). Також у випадку, якщо в Україні випускається продукція з назвою, яка зазначена в Угоді, з моменту набрання чинності Угоди виробництво повинне бути припинене, підприємство в свою чергу може займатися тільки реалізацією залишків на складах.

Законодавча база України щодо товарів з географічними зазначеннями включає ряд нормативно-правових актів, зокрема Цивільний кодекс України (глава 45. Право інтелектуальної власності на географічні зазначення); Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів»; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перелік видових назв товару»; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про спеціально уповноважені органи для визначення та контролю особливих властивостей та інших характеристик товарів»; Наказ Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний реєстр географічних назв» та інші [15].

Слід сказати, що у вітчизняному законодавстві розмежовують два поняття: просте зазначення походження товару (*не підлягає реєстрації*); кваліфіковане зазначення походження товару, що об'єднує два терміна – назву місця походження товару й географіч-

не зазначення походження товару, що *підлягає реєстрації* [4, 5, 6, 8, 13]. Вони в цілому зводяться до визначення «регіонального продукту» як розширеного поняття «географічного зазначення походження товару» та «назви місця походження товару» (рис. 1). Тому доцільно було б деталізувати прикметні ознаки та розкрити їх у специфікаціях сільськогосподарської та харчової продукції.

Оскільки кваліфіковані зазначення походження товарів є об'єктом інтелектуальної власності, то у зв'язку з цим виникають права на їхнє використання. Правова охорона кваліфікованих зазначень походження товарів виникає при проведенні їх реєстрації, яку здійснює уповноважений державою орган – Державний департамент інтелектуальної власності України – та засвідчується видачею відповідного свідоцтва, яке діє протягом десяти років від дати подання заяви на його реєстрацію. Існує можливість продовження терміну дії свідоцтва за умови надання власником свідоцтва підтверджуючих фактів, що він і надалі виготовляє свій товар у зазначеній в Реєстрі географічній місцевості, й характеристики відповідають тим, які зазначені в Реєстрі. Вітчизняне географічне зазначення походження товару може бути зареєстроване і в інших країнах, однак умовою іноземної реєстрації є реєстрація й одержання свідоцтва спочатку в Україні [7, 9, 10].

Вітчизняна нормативно-правова база передбачає реєстрацію географічного зазначення як виробником так і групою виробників. Порядок реєстрації географічної назви регіонального продукту в Україні зображеній на рисунку 2:

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про спеціально уповноважені органи для визначення та контролю особливих властивостей та інших характеристик товарів» розподілило відповідно повноваження між: Міністерством аграрної політики та продовольства України; Міністерством культури; Міністерством екології та природних ресурсів; Міністерством охорони здоров'я.

<p>Назва місця походження товару – назва географічного місця, яка вживається для позначення товару, що походить із зазначеного географічного місця та має особливі властивості, ... зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами або поєднанням цих природних умов з характерними для даного географічного місця людським фактором</p>	<p>Географічне зазначення походження товару – будь-яке словесне чи графічне позначення, що ... вказує на географічне місце походження товару, який має певні якості, репутацію або ін. характеристики, зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих ... умов і людського фактора</p>
<p>Правова охорона надається назві місця походження товару, щодо якої виконуються такі умови:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) вона є назвою географічного місця, з якого даний товар походить; б) вона вживається як назва даного товару чи як складова частина цієї назви; 	
Спільне:	
<p>в) у географічному місці об'єктивно існують характерні природні умови чи поєднання характерних природних умов і людського фактора, що надають товару осібливих властивостей порівняно з однорідними товарами з інших географічних місць;</p> <p>г) товар має відповідні властивості, що виключно або головним чином зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами чи поєднанням цих умов з характерними для даного географічного місця людським фактором;</p>	<p>в) у вказаному цією назвою географічному місці наявні характерні умови та/або людський фактор, що надають товару певних якостей чи інших характеристик;</p> <p>г) позначуваний цією назвою товар має певні якості, репутацію чи інші характеристики, в основному зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами та/або людським фактором;</p>
Відмінне:	
<p>д) виробництво (видобування) і переробка позначуваного цією назвою товару здійснюються в межах зазначеного географічного місця.</p>	<p>д) хоча б основна складова позначуваного цією назвою товару виробляється та/або переробляється в межах зазначеного географічного місця.</p>

Регіональний продукт – це продукт, який:

- має історично-існуючу назву, що містить у своєму складі назву місця походження товару та/або географічне зазначення походження;
- виробляють на певній території (чітко визначені межі виробництва, переробки, виготовлення та приготування продукту – регіон або обмежена географічна зона)
- за традиційною (протягом не менше 25 років), унікальною, притаманною лише даній території технологією та незмінними методами виробництва і оригінальними способами виготовлення;
- відрізняється специфічними, властивими лише йому якостями та характеристиками, виключно або головним чином зумовлені специфікою географічного середовища, у тому числі природними та людськими факторами;
- сировина для виробництва товару походить із географічного місця виробництва товару;
- захищений законодавством від копіювання.

Рис. 1 Визначення дефініції «регіональний продукт»

Джерело: Сформовано на підставі Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів».

Рис. 2. Порядок реєстрації географічного зазначення продукту в Україні

Джерело: [15].

Поки що список зареєстрованих продуктів із географічним зазначенням в Україні є досить малим. За даними Державного департаменту інтелектуальної власності в Україні зареєстровано лише 20 продуктів (ГЗ), де переважають вина (7) і мінеральні води, з них – 13 українських, 4 – походження з Російської Федерації, 2 – походження з Італії [16, 17]. Не зареєстровано жодного м'ясо-молочного товару, що характеризується українським походженням. Такі тенденції є негативними, адже у разі відсутності зареєстрованих продовольчих продуктів із географічним зазначенням, вони не можуть претендувати на захист як на території України, так і на території ЄС. Це може пояснюватися складнощами, невизначеністю, непопулярністю порядку реєстрації географічних зазначень в Україні та відсутністю широкого інформування про очікувані вигоди.

Відмінність між законодавством України ЄС полягає також у тому, що в ЄС мінеральні води регулюються окремим нормативним документом – Директивою 54/2009 від 18.06.2009 р. Європейського Парламенту та Ради щодо розробки й продажу природних мінеральних вод, яка не передбачає реєстрації зазначень мінеральних вод. Слід також згадати про вина та спиртні напої, зазначення яких мають також окремий режим правої охорони в Європейському Союзі, хоча предметом охорони Регламенту 510/2006 залишаються зазначення пива. В Україні немає чіткого поділу, тому у відомостях про зареєстровані в Україні кваліфіковані зазначення походження товарів є й вина і мінеральні води, на противагу ЄС.

Ще одним питанням, яке досі не регулюється українським законодавством, є питання традиційних продуктів, які характеризуються оригінальними, традиційними методами виготовлення, технологією виробництва. В Україні не існує реєстру найменувань сільськогосподарських продовольчих товарів і традиційних продуктів, який міг би служити механізмом їх просування на ринках. Мало доступної інформації про них як у друкованих, так і Internet виданнях, не окреслено чіткого взаємозв'язку їхньої якості, або виняткових особливостей із застосуванням традиційних методів виготовлення.

Аналіз норм вітчизняного законодавства доводить невизначеність зв'язку між харчовим продуктом і місцем його походження. Якщо законодавство ЄС про географічні зазначення стосується тільки харчових продуктів та вин, то в Україні немає жодних обмежень щодо товарів і послуг. Відсутні також визначення детальних характеристик товарів позначених географічними зазначеннями (критерії опису товарів та процедури підтвердження їх відповідності). Такий стан суперечить ст. 4 Регламенту Ради ЄС №510/2006 (детальний опис характеристик продукту, технології й стадій виробничого процесу, пакування та маркування, зв'язку між якостями і географічним середовищем, між особливими властивостями й географічним походженням) і обмежує можливості забезпечення захисту українських брендів на території Європейського Союзу. Якщо навіть географічне зазначення походження вітчизняних товарів пройшло національну процедуру та зареєстроване в ДП «Український інститут промислової власності», воно все одно не зможе підпадати під відповідні процедури в Європейській комісії.

До того ж в Україні про переваги реєстрації продуктів із географічними зазначеннями повінна бути зазначена кількість виробників.

Окремої уваги потребує проблема механізмів контролю за специфікацією, що обмежує захист прав споживачів. В Україні поки що не існує дієвої системи контролю за використанням географічних зазначень. В ЄС із цією метою апробовано широкий спектр засобів і заходів, зокрема: сертифікація технологій та вироблених продуктів на відповідність вимогам чинних стандартів, запровадження виробниками контролю (само- і внутрішній контроль, органами сертифікації) за дотриманням встановлених характеристик продукції, що реалізується на ринках, широкий спектр покарань тих виробників, які не мають права використовувати захищені ГЗ для власної продукції (включаючи тривалі судові процеси за неправомірне їх використання), проведення інформаційних компаній, гастрономічних фестивалів та інших заходів із метою популяризації продуктів із захищеними ГЗ і підвищення їх конкурентоспроможності тощо.

Потрібне узгодження діяльності між Міністерством аграрної політики та продово-

льства України й Інститутом інтелектуальної власності для проведення аудиторських перевірок, видання та анулювання сертифікатів (свідоцтв), що підтверджують відповідність виробничого процесу, складу харчового продукту, традиційності.

Повертаючись до Угоди Україна-ЄС, слід зазначити, що у додатку ХХІІ-С присутня велика кількість сирів. Зважаючи на велике поширення назв деяких сирів по території України, встановлено перехідні періоди, згідно з якими сири з географічним зазначенням Парміджіано Реджіано, Рокфор, Фета можуть виробляти в Україні протягом ще 7 років, проте реалізовувати їх можна лише на території України. Після закінчення цього періоду сири без дозволів власників сертифікатів виробляти на території України не можна.

Також Україна домовилася про 10-ти річний перехідний період і компенсаційні заходи з ребрендінгу щодо таких алкогольних продуктів, які популярні в нашій країні – шампанське, коньяк, мадейра, порто, херес, шері, кальвадос, грappa, португальський аніс, арманьяк, марсала, малага й токай [14, 21].

Тому виникає нагальна потреба у реєстрації вітчизняних сільськогосподарських і продовольчих товарів із географічним зазначенням, де чітко визначені географічні межі виробництва товару, насамперед в Україні (національна частина охорони), як першого етапу загальносоюзної європейської охорони. Адже українські регіони характеризуються великою кількістю таких региональних продуктів, особливо різних видів сирів (Рахівська бринза, Селиський сир тощо), які потенційно можуть одержати захист та охорону не тільки в Україні, а й в усьому Європейському Союзі.

Крім виробництва сирів, потенційно захищеним може стати виробництво вина (Закарпатська, Одеська області); виробництво фіточай, сушеної й консервованої продукції; вирощування органічної продукції сертифікованими господарствами.

Як показують дослідження, в Україні є популярні региональні продукти, які можуть претендувати на одержання статусу продуктів із географічними зазначеннями.

На підставі досвіду Польщі можна зазначити, що охорона таких продуктів забезпечить зайнятість сільського населення та

швидкий розвиток зеленого, гастрономічного, винного, екологічного, етнографічного туризму. Для підтвердження даної тези нами було здійснено прогнозну оцінку зміни рівня зайнятості Закарпатської області як перспективного регіону для розвитку регіональних продуктів, завдяки його географічному розташуванню, природно-кліматичним факторам і традиційності виробництва деяких продуктів. За даними Державної служби статистики України рівень зайнятості в даному регіоні коливається від 56,4 до 59,9% протягом 2008-2014 років. Також спостерігається тенденція до зниження рівня зайнятості з кожним роком. Тому побудувавши на основі наміченої тенденції прогноз, можемо констатувати подальший поступовий спад до 55,3% у 2020 році.

Якщо ж Україна піде шляхом європейських країн та зареєструє свої регіональні продукти й зможе підвищити їхню популярність на міжнародному ринку як важливого елементу національної культури, то і рівень зайнятості підвищиться. Зростання ефективності виробництва продукції з ГЗ сприятиме розширенню виробничих потужностей наявних сільськогосподарських підприємств та створенню нових, і, як результат зросте кількість робочих місць.

Тому в основу оптимістичного сценарію розвитку було закладено функцію зростання, за якою рівень зайнятості підвищиться до 64% у 2020 році, що може бути повністю втіленим у життя завдяки активній державній підтримці.

Отже, розвиток в Україні географічного маркування агропродовольчої продукції та подальшого захисту їх найменувань у ЄС у перспективі вбачається на основі реалізації таких організаційно-економічних заходів:

а) гармонізація вітчизняної законодавчо-нормативної бази у сфері географічних зазначень й їх правового захисту із законодавством і практикою країн-членів ЄС;

б) виявлення традиційної регіональної продукції, ареалів поширення та її відображення на картографічних матеріалах;

в) доведення дорадчими службами до місцевих виробників, органів місцевої влади, представників галузевих структур, асоціацій перспектив реєстрації продуктів із географічними зазначеннями, допомога у складанні

й поданні заявок на реєстрацію регіональної продукції (ГЗ походження), після реєстраційний супровід і процедури по реєстрації продукту в ЄС;

г) розробка специфікації на продукцію, опис технології та етапів виробництва, систематизація основних характеристик і зв'язку між її споживчими властивостями та місцевими природними й етнічними чинниками цієї території, процедур підтвердження відповідності продукції характеристикам, які встановлені та закріплена для неї в специфікації та/або залучення для цього державної установи ринкового нагляду тощо;

д) активне просування вітчизняної продукції у країнах-членах ЄС.

Висновки. У процесі глобалізації та європінтеграції інтерес може викликати той продукт, що наділений унікальними властивостями, які можуть бути зумовленими особливостями місцевості його виробництва. Ратифікація Угоди про асоціацію Україна-ЄС сприяла стабілізації позицій АПК на ринках ЄС. Однак загострилася проблема гарантування безпеки й якості продукції, підвищення її конкурентоспроможності в «єдиному нормативному просторі» Європи.

В Україні є достатня кількість регіональних продуктів, що потребують сертифікації. Для її популяризації необхідна ефективна інформаційна підтримка (проведенням рекламних компаній, виставкових і ярмаркових заходів із метою промоції особливостей виробництва та унікальності споживчих властивостей) і максимальне спрощення процедур їх реєстрації. Потрібно також розробити відповідний механізм контролю специфікації, щоб уберечитися від відмови у реєстрації з боку Єврокомісії, для якої контроль поряд із охороною є частинами загальноєвропейської спільноти політики якості сільськогосподарських продуктів.

Поширення вітчизняної високоякісної конкурентоспроможної продукції із географічним зазначенням сприятиме розвитку сільських територій, регіональних традицій; забезпечить приплив інвестицій у регіон, стимулюватиме створення малих форм підприємництва, кооперацію у сфері сільськогосподарського обслуговування, сільського й екотуризму тощо. Це дасть змогу Україні стати повноправною частиною Європейського Союзу, а її продуктам – зайняти чільне місце на ринку та у кошиках споживачів як вітчизняних, так і зарубіжних.

Список використаних джерел

1. *Андрощук Г.* Географічні зазначення: характер прав, існуючі системи охорони та захист (частина 1) / Г. Андросюк // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 11. – С.7-13.
2. *Архипова М.І.* Проблеми адаптації законодавства України щодо географічних зазначень відповідно до Угоди ТРІПС/ М. Архипова // Університетські наукові записки. – 2005. – Вип. 4. – С. 102-107.
3. *Афян А.* Проблемні аспекти правового регулювання географічних зазначень / А. Афян // Юридичний вісн. України. – 2007. – № 32. – С. 8.
4. *Бошицький Ю. Л.* Основні проблеми правової охорони географічних зазначень в Україні / Ю. Л. Бошицький // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – 2008. – Вип. 39. – С. 216-222.
5. *Вашук Я.* Про реєстрацію в Україні зазначень походження товарів [Електронний ресурс] / Я. Вашук. – Режим доступу: <http://patent.km.ua/ulcr/ai1icles/il379>.
6. *Костенко В.* Перспективи впровадження географічних зазначень для України / В. Костенко // ТАІЕХ-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.agroosvita.com/.
7. *Терес В.* Огляд потенціалу якісних продуктів харчування із географічним зазначенням та попит на них в Україні. МБФ «ДоброБут громад (Heifer-Ukraine) / В. Терес // ТАІЕХ-2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.agroosvita.com/.
8. *Глухівський Л.* Про стан правової охорони зазначень походження товарів в Україні / Л. Глухівський// Інтелектуальна власність. – 2007. – №1. – С. 18-23.
9. *Горленко С.А.* Охрана наименований мест происхождения товаров: актуальные проблемы /С. А. Горленко // Патенты и лицензии. – 2010. – № 3. – С. 3-10.
10. *Еннан Р.Є.* Правова охорона географічного зазначення у ЄС / Р. Є. Еннан // Європейські інтеграційні процеси і транскордонне співробітництво: тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2007. – С. 170-172.
11. *Лакерт К.* Географічні зазначення: минуле, сьогодення, майбутнє / К. Лакерт // Захист прав інтелектуальної власності: досвід Сполучених Штатів Америки: Зб. документів, матеріалів, статей, за заг. ред. О. Д. Святоцького. – К.: Видавничий Дім «Ін Юр», 2003. – С. 221-229.
12. *Крисанов Д.* Географічні зазначення походження агропродовольчої продукції: європейський досвід і вітчизняні перспективи / Д. Крисанов // Економіст. – 2014. – № 10. – С. 18-24.
13. *Паладий Н.* Захист географических указаний происхождения товаров в Украине / Н. Паладий // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 5-6. – С. 3-14.

14. Проект Угоди про асоціацію України з ЄС. Додаток ХХII-С. Географічні зазначення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування, згадані у статті 202(3) цієї Угоди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: сомеuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=5...

15. Розвиток законодавства у сфері охорони географічних зазначень /Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/4495>.

16. Система оцінки якості сільськогосподарської продукції за допомогою маркування географічного походження. Сайт Київської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kyiv-obl.gov.ua/.

17. Тараненко О.М. Особливості використання географічних зазначень в Україні/О. Тараненко// Часопис Київського університету права. – 2012. – № 1. – С. 232-235.

18. Alberto Ribeiro de Almeida. EU Legal acts – PDO, PGI and TSG// TAIEX-2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.agroosvita.com/.

19. Audier J. Protection of Geographical Indications in France and Protection of French Geographical Indications in Other Countries/J.Audier// Symposium on the International Protection of Geographical Indications in the Worldwide Context. – 1999. – Р.223-243.

20. Baeumer Ludwig. Protection of Geographical Indications under WIPO Treaties and Questions concerning the Relationship between those Treaties and the TRIPS Agreement // Symposium on the International Protection of Geographical Indications in the Worldwide Context. – 1999. – Р. 9-39.

21. Emilie Lebrasseur. EU legislation requirements and procedures for obtaining geographical indication for agricultural products// TAIEX-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.agroosvita.com/.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2015 р.

* * *

Новини АПК

В Україні намолочено 60 млн т зерна

I. Проведення збиральних робіт

У поточному році в усіх категоріях господарств станом на 01 грудня зернові та зернобобові культури при прогнозі 14,6 млн га зібрано на площі 14,5 млн га (99% до прогнозу), намолочено 60 млн т зерна при врожайності 41,5 ц/га (у 2014 р. – 43,4 ц/га).

Найбільший вал зерна намолотили хлібороби Полтавської – 5 млн т, Харківської – 4,5, Дніпропетровської – 4,0, Вінницької – 3,8, Черкаської – 3,8, Одеської – 3,6, Кіровоградської – 3,5, Сумської – 3,3, Чернігівської – 3,2 та Миколаївської – 3,0 млн т областей.

Найвища урожайність зернових та зернобобових культур у Черкаській – 59,8 ц/га, Полтавській – 56,7, Хмельницькій – 55,2, Сумській – 54,2, Київській – 51,9 ц/га областях.

У даний час продовжується збирання пізніх культур.

Кукурудзи на зерно при прогнозі 4,1 млн га обмолочено на площі 3,9 млн га, або 96%, намолочено 22,1 млн т при врожайності 56,2 ц/га (у 2014 р. – 59,0 ц/га).

Соя при прогнозі 2,1 млн га зібрана з площі 2,1 млн га, або 100%, намолочено 3,8 млн т при врожайності 17,7 ц/га.

Цукрові буряки при прогнозі 238 тис. га викопано на площі 238 тис. га, або 100%, накопано 10,2 млн т при врожайності 429 ц/га (у 2014 р. – 463 ц/га), вивезено 9,6 млн т.

Зяблевий обробіток ґрунту проведений на площі 12,8 млн га (92% до прогнозу), у тому числі глибока оранка – 790 тис. га (114%).

II. Посів озимих культур

Посіяно близько 6,7 млн га, або 90% від запланованих площ озимих культур. Посів озимих завершено у 14 областях. Поряд із цим у Херсонській області посіяно озимих – 64%, Кіровоградській – 74%, Миколаївській та Дніпропетровській по 76% до прогнозу. По зоні Степу цей показник становить 82%, Полісся – 100%, Лісостепу – 101%.

Пшеницю та тритикале посіяно на площі 5,6 млн га, що становить 91% від запланованої площині, ячінню – на площі 879 тис. га, або 84%, жито озиме – на площі 145 тис. га, або 92% запланованої площині.

Озимий ріпак посіяно на площі 649 тис. га, або 79% до прогнозу.

Прес-служба Мінагрополітики України